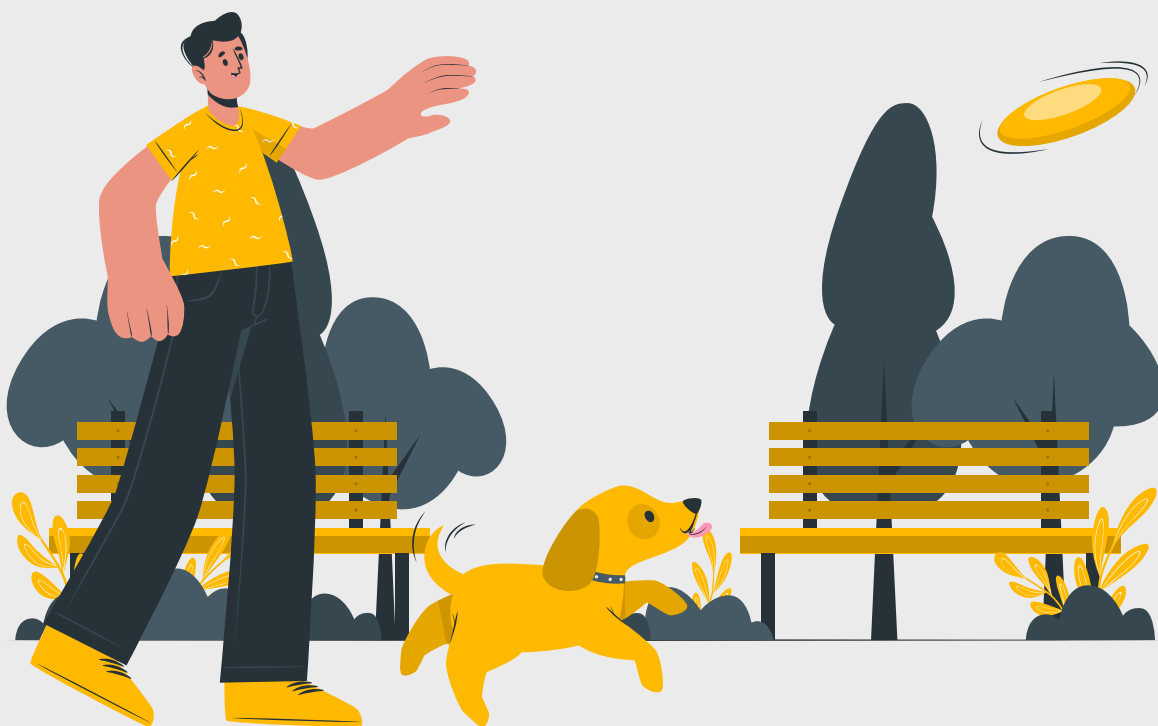

Město jako nástroj změny: Amsterdam ukazuje, jak systematicky řešit dětskou obezitu

Zahraniční inspirace: Co se osvědčilo v praxi?

Město jako nástroj změny: Amsterdam ukazuje, jak systematicky řešit dětskou obezitu

Zatímco některé země se v boji proti dětské obezitě spoléhají hlavně na daně a regulace, nizozemský Amsterdam se rozhodl pro ambicióznější cestu – zapojit celé město. V roce 2012 tam vznikl program **Amsterdam Healthy Weight Approach (AHWA)**, který proměnil přístup k prevenci **dětské obezity od základů**. Místo drobných úprav vsadili na komplexní změnu prostředí, ve kterém děti žijí, jedí, hrají si a rostou ([UNICEF, 2020](#)).

Hlavní myšlenka je jednoduchá, ale silná: každé dítě si zaslouží šanci vyrůst zdravě, bez ohledu na to, z jaké rodiny pochází. AHWA proto od počátku **zaměřuje své aktivity především tam, kde je výskyt obezity nejvyšší** – do čtvrtí s vyšší mírou chudoby, nižším vzděláním a vyšším podílem migrantů. Klíčem k úspěchu amsterdamského přístupu je **propojení různých městských agend od školství přes zdravotnictví, urbanismus, sport až po komunitní aktivity**. Město přijalo strategii „health in all policies“ a začalo upravovat prostředí, které děti každodenně obklopuje: zdravější školní jídelny, více zeleně a hřišť, podpora pohybu, ale i posílení komunit a lepší podpora rodičů během těhotenství a raného rodičovství ([UNICEF, 2020](#)).

Jedním z pilířů programu je **Jump-in, iniciovaný na základních školách**. Školy systematicky zavádějí jasná pravidla pro stravování, podporují pohyb, edukují děti i rodiče. Děti se učí jíst zdravě, více se hýbou a školy jim vytvářejí prostředí, které to usnadňuje. A jak ukazují data, změny fungují. Už po třech letech programu klesl podíl dětí s nadváhou nebo obezitou z 21 % na 18,5 %, a to i přesto, že dětská populace města mezitím rostla. Počet dětí s nadváhou či obezitou se tak snížil o 2 500 ([Busch a kol., 2023](#)).

To, co dělá amsterdamský přístup výjimečným, však není jen škála opatření. Je to schopnost reagovat, učit se a přizpůsobovat. AHWA nevznikl jako statický plán, ale jako živý program, který sbírá data, vyhodnocuje dopady a upravuje svůj směr podle aktuální situace. Od začátku navíc pracuje na tom, aby zbýval zdi mezi jednotlivými sektory a vytvořil novou kulturu spolupráce napříč školami, úřady, zdravotníky i komunitami.

Amsterdam tak ukazuje, že i město může mít sílu měnit trajektorii zdraví celé generace. Když je vůle, odborné zázemí a společný cíl, i lokální strategie může přinést výsledky, které inspirují za hranicemi.

Závěr

Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že s dětskou obezitou se dá účinně bojovat, ale ne tehdy, když všechnu odpovědnost necháme na jednotlivcích. Děti nevyrůstají ve vzduchoprázdnu. Jejich volby ovlivňuje prostředí, například co vidí na billboardech a v reklamách, co mají k obědu ve školní jídelně, kolik mají venku prostoru na pohyb a zda se v jejich čtvrti prodává více sladkostí než ovoce.

Úspěšné země a města přitom ukazují, že změna je možná. Cíleným zdaněním slazených nápojů, chytrou regulací reklamy, zdravějšími školními obědy nebo systematickou podporou pohybu dokázaly nejen zastavit nárůst dětské obezity, ale v některých případech ho i zvrátit. A co víc, **tyto kroky se často ukazují jako nákladově efektivní.** Investice do prevence se totiž vrací. Nejen v podobě zdravějších dětí, ale i nižších výdajů na zdravotní péči v budoucnu.

Česko zatím sází spíše na osvětu než na systémové změny. Jenže právě ty jsou podle dat i zkušeností ze zahraničí klíčem k úspěchu. Teď je ten správný čas učit se z toho, co jinde funguje a přenést inspiraci do českého kontextu. Pokud chceme, aby české děti měly reálnou šanci vyrůst zdravěji, nestačí je poučovat. Musíme jim vytvořit takové prostředí, které je v tom přirozeně podpoří.